

מסכת כתובות דף כט.

• משנה

אלו נערות פסולות שיש להן קנס, שאם אנסה אדם, נותן לאביה חמישים כסף, וכ"ש שנערות כשרות יש להן קנס	
הבא על הממזרת, ועל הנתינה, ** ועל הכותית, ***	הבא על הגיורת, ועל השבויה, ועל השפחה, שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו, פחותה מבת ג' שנים ויום א', ****
הבא על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, ועל אחות אשתו, ועל אשת אחיו, ועל אשת אחי אביו, **** ועל הנדה, יש להם קנס, אע"פ שהן בהכרת, אין בהן מיתת בית דין, וכרת לא פטר ליה מן התשלמין	
** נתינה מן הגבעונים היא, ואסורה לקהל, דדוד גזר עליהם, ועל שם "זיתנם" יהושע חוטבי עצים ושואבי מים...", קרי להו נתינים	
*** כותים גירי אריות הן, וישנן בלאו "לא תתחתן בהם" (והקשו בתוס' דעבודת כוכבים אין לה קנס)	
**** ישראלית שנפדית פחותה מבת ג' שנים, יש לה קנס, דבחזקת בתולה היא, שאפילו נבעלה בשבויה, בתוליה חוזרים	
***** אשת אחיו ואשת אחי אביו, שנתקדשה לו לאחיו או לאחי אביו, וגירשה, שאין בה מיתה אלא כרת	

• גמרא

משנתינו דתני נערה ולא קטנה, אליבא דר"מ דאמר קטנה אין לה קנס						
מבת יום א' עד ג' שנים		מג' שנים עד שתביא ב' שערות **		משתביא ב' שערות עד שתיבגר ***		
מכר	קנס	מכר	קנס	מכר	קנס	
✓	✗	✗	✓	✗	✓	רבי מאיר
✓	✗	✓	✓	✗	✓	חכמים
** לחכמים, קטנה יש לה קנס מבת ג' שנים ויום אחד, שהיא ראויה לביאה						
*** יש ששה חדשים בין נערות שתביא ב' שערות לבגרות, ובוגרת אין לה מכר וקנס לכ"ע						
**** משתביא ב' שערות, אין לה מכר, כדתניא, יכול ימכור אדם את בתו כשהיא נערה, אמרת ק"ו, מכורה כבר, יוצאה, עכשיו שאינה מכורה, אינו דין שלא תמכר						

מסכת כתובות דף כט:

• קושית הגמ' - והני בני קנסא נינהו...

<p>קושית הגמ' - מדוע יש קנס לממזרת ושאר פסולות המנויות במשנתנו, הא יש לדרוש שאין קנס אלא למי דשייך בה "ולא תהיה לאשה", וכיון דלא שייך בפסולות "ולא תהיה לאשה", לא שייך בהן קנס?</p>	
רש לקיש	רב פפא
<p>באונס כתיב, "כי ימצא איש נערה בתולה... ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה...", ודרשינן "נערה" יתירה וה"א יתירה ד"הנערה", דמצי למיכתב "ונתן לאביה"</p>	<p>במפתה כתיב, "וכי יפתה איש בתולה... כסף ישקול כמוהר <u>הבתולות</u>..." הא תלת, דדרשינן "ה' יתירה", ו"בתולות" יתירה, דמצי למיכתב כמוהר, ולשתוק</p>
<p>חד לגופיה (לכשרה), וחד לאתווי חיבי לאוין, וחד לאתווי חיבי כריתות</p>	<p>חד לגופיה (לכשרה), וחד לאתווי חיבי לאוין, וחד לאתווי חיבי כריתות</p>
רב פפא מאי טעמא לא אמר כריש לקיש?	ריש לקיש מאי טעמא לא אמר כריש פפא?
<p>ההוא מיבעי ליה לכדאבני, דאמר אבני, בא עליה, ולא הספיק האב להעמידה בדין עד שמתה, פטור, שנאמר "ונתן לאבי הנערה", ולא לאבי המתה</p>	<p>ההוא מיבעי ליה לגזירה שוה, דתניא "כסף ישקול כמוהר <u>הבתולות</u>", ** שיהא זה (מפתה) חמישים כסף, כמוהר הבתולות (אונס), ומוהר הבתולות (אונס) כזה (מפתה), דמשלם בשקלים, וכדכתיב "ישקול"</p>
** דכתיב "בתולה" באונס, וכתיב "בתולה" במפתה	
<p>קושית הגמ' - הא ריש לקיש נמי מיבעי ליה "הנערה" לכדאבני, וכן רב פפא נמי מיבעי ליה "הבתולות" לגזירה שוה, וא"כ הק"ל מנלן דחייב קנס לנערות פסולות?</p>	

• תירוץ הגמ' - אלא שיתא קראי...

<p>אלא יש לדרוש שני הפסוקים, ויש לדרוש ששה ביטויים (ריטב"א - לא נחלקו ר"ל ורב פפא, אלא שצריכים לדעת שניהם את שתי הדרשות גם יחד)</p>	
נערה, נערה, הנערה	בתולה, בתולה, הבתולה
תרי לגופייהו	
וחד לכדאבני, אבי הנערה ולא אבי המתה	וחד לגזירה שוה **
אייתרו ליה תרי, חד לאתווי חיבי לאוין, וחד לאתווי חיבי כריתות	
** שבין באונס ובין במפתה משלם חמישים שקלי כסף, ומופנה מצד אחד, ולמידים הימנה	

מסכת כתובות דף כט:

• ולאפוקי מהאי תנא...

<p>משנתינו דקתני יש קנס לממזרת ולאחותו, לאפוקי מהאי תנאי דברייתא, לאפוקי משמעון התימני ור' שמעון בן מנסיא,</p>	
<p>דתנאי, "ולא תהיה לאשה"...</p>	
<p>ר' שמעון בן מנסיא</p>	<p>שמעון התימני</p>
<p>"תהיה" לשון קיום, אשה הראויה לקיימה</p>	<p>"תהיה" לשון קדושין, אשה שיש בה הויה **</p>
<p>** שקדושין תופסין לו בה, פרט לאחותו ולכל חייבי כריתות שאין קדושין תופסין בהן</p>	

• סיכום - משנתינו לאפוקי משמעון התימני ור' שמעון בן מנסיא....

אם יש לה קנס...	באשה דלית בה הויה (אחותו)	באשה דאית בה הויה, אבל אסור לקיימה (ממזרת)
משנה	✓	✓
שמעון התימני	✗	✓
ר' שמעון בן מנסיא	✗	✗

• מאי בנייהו...

<p>מה ההבדל בדין שניהם, בין שמעון התימני ובין ר' שמעון בן מנסיא, כלומר באיזה אשה תופסין בה קדושין אע"פ שאסור לקיימה?</p>	
<p>רבי זירא - ממזרת ונתינה איכא בנייהו,</p>	
<p>לשמעון התימני דאמר יש קנס למי שיש בה הויה</p>	<p>ולר' שמעון בן מנסיא דאמר דיש קנס לאשה הראויה לקיימה</p>
<p>יש קנס לממזרת ונתינה, כיון דאית בה הויה, דקדושין תופסין בה</p>	<p>אין קנס לממזרת ונתינה, כיון דאינה ראויה לקיימה</p>

מסכת כתובות דף כט:

- ולר"ע דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין...

<p>ולר"ע דאמר במחזיר גרושתו דאין קידושין תופסין בחייבי לאוין, וא"כ ממזרת ונתינה אין בה הויה ואין ראויה לקיימה, מאי בינייהו?</p>	
<p>לשמעון התימני אינה קשיא, דהוא חולק על ר"ע ** וסבר דקידושין תופסין בחייבי לאוין, ולכן ממזר ונתינה איכא בינייהו וכנ"ל,</p>	<p>אלא לר' שמעון בן מנסיא פריך, דאי ס"ל כר"ע, מאי איכא בין משמעותא דתהיה לשון קיום למשמעות דשמעון התימני לשון הויה, דהא ממזר ונתינה ממעט משניהם, דאין בה הויה, ואינה ראויה לקיימה?</p>
<p>איכא בינייהו אלמנה לכ"ג, דמודה לה ר' עקיבא דקידושין תופסין בה, וכו' סימאי, דתניא ר' סימאי אומר, מכל הנולדים מחייבי לאוין, עושה ר' עקיבא ממזרים, חוץ מאלמנה לכ"ג, וה"ה גרושה לכהן הדיוט, שהרי אמרה תורה "לא יקח", וסמך ליה "ולא יחלל זרעו", חילולין הוא עושה, ואין עושה ממזרים</p>	
<p>ולר' שמעון בן מנסיא דאמר דיש קנס לאשה הראויה לקיימה</p>	<p>לשמעון התימני דאמר יש קנס למי שיש בה הויה</p>
<p>אין קנס באלמנה לכהן גדול, כיון דאינה ראויה לקיימה</p>	<p>יש קנס באלמנה לכהן גדול, כיון דאית בה הויה, דקדושין תופסין בה</p>
<p>** דתנו, איזהו ממזר, כל שאר בשר שהוא בלא יבא, דברי רבי עקיבא, שמעון התימני אומר, כל שחייבין עליו כרת בידי שמים</p>	

- (דף כט:-ל.) ולרבי ישבב...

<p>ולרבי ישבב דאמר בואו ונצוח על עקיבא בן יוסף שמרבה ממזרים בישראל חנם, דאמר בדעת ר' עקיבא "כל שאין לו היתר ביאה בישראל, הולד ממזר", וא"כ אפילו באלמנה לכ"ג, הולד ממזר, הק"ל, מאי בינייהו, כלומר באיזה אשה תופסין בה קדושין אע"פ שאסור לקיימה?</p>	
<p>איכא בינייהו חייבי עשה מצרי ואדומי,</p>	
<p>ולר' שמעון בן מנסיא דאמר דיש קנס לאשה הראויה לקיימה</p>	<p>לשמעון התימני דאמר יש קנס למי שיש בה הויה</p>
<p>אין קנס בחייבי עשה, כיון דאינה ראויה לקיימה</p>	<p>יש קנס בחייבי עשה, כיון דאית בה הויה, דקדושין תופסין בה</p>

מסכת כתובות דף כט:

• (דף ל.) הניחא לרבי ישבב...

<p>הניחא אי רבי ישבב האי "כל שאין לו היתר ביאה" דקאמר אליבא דר"ע, לאו כללא כ"ל, אלא לאפוקי מדרבי סימאי לחודיה אתא, ואחייבי לאוין הוא דפליג לאסופי חייבי לאוין דכהונה, שהולד ממזר, אבל שום חייבי עשה לא הוסיף,</p>	
<p>שפיר מצינו למימר איכא בינייהו חייבי עשה,</p>	
<p>אלא אי לאו אדרבי סימאי קאי, וטעמא דנפשיה קאמר בשם ר"ע שכל שאין לו היתר ביאה באשה זו, הולד ממזר, ואפילו בחייבי עשה, מאי בינייהו, כלומר באיזה אשה תופסין בה קדושין אע"פ שאסור לקיימה?</p>	
<p>איכא בינייהו בעולה לכהן גדול, שאין בה לאו דאלמנות וגירושין אלא עשה ד"בתולה יקח" ולא בעולה, ובנבעלה שלא כדרכה איירי, דאי כדרכה, תו ליכא קנס</p>	
<p>ובהא מודה ר"ע דאין הולד ממזר, כיון דהוי עשה שאינה שוה לכל, שאינו נוהג אלא בכ"ג, אבל עשה דמצרי ואדומי נוהג בכל הכל,</p>	
<p>לשמעון התימני דאמר יש קנס למי שיש בה הויה</p>	<p>ולר' שמעון בן מנסיא דאמר דיש קנס לאשה הראויה לקיימה</p>
<p>יש קנס בבעולה לכהן גדול, כיון דאית בה הויה, דקדושין תופסין בה</p>	<p>אין קנס בבעולה לכהן גדול, כיון דאינה ראויה לקיימה</p>

• דף כט:-ל.) סיכום

לר"ע, האם קידושין תופסין....	בחייבי לאוין חוץ מכהונה	בחייבי לאוין ואפילו באלמנה לכ"ג	בחייבי עשה מצרי ואדומי...	בחייבי עשה בעולה לכהן גדול
רבי סימאי	X	✓	✓	✓
רבי ישבב, אי לאפוקי מטעמא דר' סימאי קאתי	X	X	✓	✓
רבי ישבב, אי טעמא דנפשיה קאמר	X	X	X	✓

• (דף ל.) אמר רב חסדא...

<p>הכל מודים בבא על הנדה, שמשלם קנס</p>	
<p>לשמעון התימני דאמר יש קנס למי שיש בה הויה</p>	<p>ולר' שמעון בן מנסיא דאמר דיש קנס לאשה הראויה לקיימה</p>
<p>יש קנס לבא על הנדה, כיון דאית בה הויה, דקדושין תופסין בה</p>	<p>נמי יש קנס לבא על הנדה, כיון דראויה לקיימה</p>

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.